

UPPSALA
UNIVERSITET

BESLUT

2020-06-16 Dnr UFV 2020/654

Utbildningsdepartementet

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anders Gardikro

Telefon:
018-471 16 28

www.uu.se

Anders.Gardikro@uadm.uu.se

Beredning med:
Fakulteterna
Studentkåren
Universitetsförvaltningen

**Remiss: Valideringsdelegationens slutbetänkande
Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande
(SOU 2019:69)**

Uppsala universitet har beretts möjlighet att lämna synpunkter på Valideringsdelegationens slutbetänkande ”Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande (SOU 2019:69)”. Bifogat yttrande har utarbetats av enhetschef Anders Gardikro.

Uppsala universitet överlämnar härmed följande yttrande som sitt svar.

Beslut i detta ärende har fattats av undertecknad rektor i närvaro av universitetsdirektör Caroline Sjöberg, efter föredragning av enhetschef Anders Gardikro. Närvarande därutöver var akademiombudsman Per Abrahamsson och Uppsala studentkårs ordförande Johannes Bäck.

Eva Åkesson

Anders Gardikro

UPPSALA
UNIVERSITET

YTTRANDE

2020-06-16 Dnr UFV 2020/654

Utbildningsdepartementet

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anders Gardikro

Telefon:
018-471 16 28

www.uu.se

Anders.Gardikro@uadm.uu.se

Remiss: Valideringsdelegationens slutbetänkande *Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande* (SOU 2019:69)

Uppsala universitet har anmodats att lämna synpunkter på Valideringsdelegationens slutbetänkande *Validering – för kompetensförsörjning och livslångt lärande* (SOU 2019:69)

I betänkandet lämnar Valideringsdelegationen ett antal förslag till åtgärder för ett sammanhållet, nationellt och permanent system för validering så att fler personer ska kunna få sitt kunnande kartlagt, bedömt och erkänt.

Sammanfattning

Uppsala universitet håller med om att validering, d. v. s. kartläggning, bedömning och erkännande av tidigare förvärvade kunnande är ett betydelsefullt verktyg för att stimulera livslångt lärande och underlätta rörlighet i arbetslivet.

Uppsala universitet tillstyrker därför i stort de bedömningar Valideringsdelegationen gjort och de förslag som lagts: att det är viktigt att öka den nationella samverkan och att ta fram ett tydligare och enhetligare regelverk för validering. För att nå dit är det viktigt med gemensamma strukturer och metoder nationellt och det är också viktigt att det arbetet sker långsiktigt.

Universitetet har dock vissa synpunkter på förslagen som delges nedan. Särskilt allvarligt ser universitetet på den risk som finns för att värdet i en universitetsutbildning urvattnas om validering av icke-akademiska meriter görs alltför generöst inom denna.

Ytterligare en fråga som universitetet anser vara viktig är att frågan om finansiering av validering inom universitet och högskolor måste klargöras. Det är viktigt att särskild finansiering finns avsatt för att resurser inom högskolan ska kunna avsättas för validering, utan att dra resurser från utbildningen.

UPPSALA
UNIVERSITET

Övergripande generella synpunkter

Uppsala universitet anser att risken är stor att värdet i en universitetsutbildning urholkas vid alltför generös validering och tillgodoräknande av icke-akademiska meriter. Högre utbildning ger ett mervärde till ett framtida yrkesliv i och med att den vetenskapliga metoden och forskningsanknytningen är en integrerad del av lärandet. Validering av tidigare och på annat sätt inhämtat kunnande kan vara ett komplement till att genomgå högre utbildning men kan inte ersätta denna fullt ut. Högskolans kärnuppdrag – att bedriva forskning och utbildning – får inte glömmas bort. Validering bör därför inte genomföras på ett sådant sätt eller i sådan omfattning att resurser för utbildning och forskning riskerar att urholkas.

Kommentarer och ändringsförslag

3. Behov och nytta av validering

Valideringsdelegationen anser (sid 28) att validering är ett effektivt utnyttjande av resurser inom utbildningssektorn eftersom individer bara behöver komplettera de delar i utbildningen (kunnandet) som saknas efter genomförd validering.

Universitetet anser att det är svårt att se effektiviteten i skräddarsydda utbildningar på individnivå för att komplettera enskilda delar. Att ge dessa skräddarsydda utbildningar till enskilda individer kan inte ses som en effektivisering utan snarare som en ökad kostnad för utbildningssektorn. Det är heller inte alltid en effektivisering för individen, eftersom de moment som trots allt måste läsas in kan vara fördelade över långa tidsperioder då det är möjligt att följa kurserna tillsammans med andra studenter.

De goda exempel som lyfts av utredarna är fall av riktade satsningar till särskilda grupper där man utgått ifrån ett identifierat behov och anpassat utbildningen särskilt för den förväntade kompetensen.

6. Generell reglering av validering – definition och koppling till SeQF

6.5.1 En ny definition av validering

Universitetet håller med om vikten av att definiera begreppet validering och anser att den definition som nu anges i slutbetänkandet – med kunnande som samlat begrepp – är bättre än den som tidigare föreslagits i delegationens delbetänkanden.

Definitionen av begreppet reell kompetens är dock fortfarande tvetydig eftersom den ges två olika betydelser i betänkandet. Reell kompetens är enligt Valideringsdelegationen den samlade, faktiska kompetens som en individ har oberoende av hur, när och var den har utvecklats. På samma plats anges att reell kompetens utgör en egen behörighetsgrund vid sidan av formell behörighet och då avser bedömning av den sökandes förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Tvetydigheten i denna definition gör det fortfarande svårt att veta vad som menas med reell kompetens. Därmed uppstår risken att lärosätena tillämpar olika modeller för bedömning utifrån deras tolkning om vad som menas med reell kompetens, vilket bland annat försvårar mobilitet mellan lärosäten, uppföljning och statistik.

6.5.3 En ny förordning med generella bestämmelser om validering

Universitetet ställer sig tveksamt till förordningen om validering i den form som den ser ut nu. Det finns en del otydligheter kring begreppen i föreliggande förslag som bör tydliggöras innan den kan beslutas. Begrepp som *behörigt organ*, och *person som har ämnes- eller yrkeskompetens* bör specificeras och tydliggöras.

6.5.4 Begreppet validering ska införas även i högskolan och yrkeshögskolan

Enligt Valideringsdelegationens förslag ska tillgodoräknande av tidigare meriter och validering för tillgodoräknande kunna ske även inom uppdragsutbildning. Universitetet anser att syftet med detta förslag fortfarande behöver tydliggöras eftersom idén med uppdragsutbildning är att utveckla kompetens som saknas hos deltagare i utbildningen, inte kartlägga befintligt kunnande hos anställda.

Validering inom uppdragsutbildningen skulle kunna bli ett sätt för arbetsgivare att köpa högskolepoäng till sina anställda utan att dessa på något sätt har utvecklat sitt kunnande.

UPPSALA
UNIVERSITET

Sammanfattningsvis anser universitetet att förslaget bör utredas ytterligare eftersom det kan få konsekvenser både för grunden för uppdragsutbildningen och för lagstiftningen (högskoleförordning, förordning om uppdragsutbildning vid högskolor universitet m. fl.).

6.5.5 Specifika riktlinjer för validering behövs för respektive område

Universitetet anser i likhet med valideringsdelegationen att riktlinjer för validering bör tas fram inom respektive utbildningssektor och välkomnar därmed förslaget om att Myndigheten för yrkeshögskolan bör därför dra tillbaka tidigare kriterier och riktlinjer för validering av reell kompetens.

6.5.6 UKÄ och UHR ska ta fram rekommendationer för validering

Universitetet håller med om att UHR bör få samordningsansvar för arbetet med validering inom högskolesektorn men arbetet med att ta fram gemensamma rekommendationer måste ledas av lärosätena och att Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) bör ha en roll. UKÄ:s uppgift är att granska och följa upp arbetet med validering.

7. Organisering – samverkan, samordning och styrning

7.5.1 En övergripande nationell strategi för kompetensförsörjning och livslångt lärande

Utredningen föreslår en nationell strategi för validering, vilket är grunden bra, men Uppsala universitet anser att insatserna bör fokuseras till områden på arbetsmarknaden där det finns behov av utbildning. En alltför bred ansats är inte kostnadseffektiv och ger inte önskad effekt på vare sig individnivå eller övergripande samhällsnivå.

7.5.3 Kompetensförsörjning – en grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret

Uppsala universitet menar att regionernas uppdrag för validering bör inriktas mot att identifiera de områden där det finns behov och troligt kompetensunderlag för riktade satsningar. Mer specifikt bör man koncentrera uppdraget på att identifiera grupper för validering och ta fram utbildningar för att komplettera kunskaper som saknas för dessa grupper. Satsningar bör sedan ske på särskilda kompetenslyft inom yrkesgrupper där

UPPSALA
UNIVERSITET

det finns ett behov i samhället av att validera tidigare kunskaper och komplettera med utbildningar för större grupper, som då blir kostnadseffektivt, istället för att göra smala, individuella insatser som blir kostsamma per individ.

8. Finansiering för genomförande och utveckling

I det tidigare delbetänkandet (SOU 2018:29) från Valideringsdelegationen föreslogs att särskild ersättning borde betalas ut till universitet och högskolor för genomförda tillgodoräknanden grundade på validering, men denna ersättning skulle bara betalas ut efter beviljade tillgodoräknanden. I slutbetänkandet återkopplar man till förslaget men det är otydligt om man avser gå vidare med det. Universitetet anser att frågan om ersättning är viktig och att det krävs att det finns finansiering avsatt för att resurser i högskolan ska kunna ianspråkta för validering, en process som kan innebära omfattande och tidskrävande insatser.

Uppsala universitet vill därför återigen betona att förslaget om att lärosäten ska få ersättning endast i de fall då ett tillgodoräknande beviljas inte är tillfyllest eftersom den process där ett tillgodoräknande inte kan göras är minst lika resurskrävande. Risken finns annars att tillgodoräknanden kommer att göras på tveksamma grunder för att ersättning ska erhållas.

9. Kunskapsutveckling

9.3.1 Medel bör tillföras för att säkerställa fortsatt finansiering av högskolekurser om validering

Universitetet anser att det är bra att högskolekurser om validering fortsatt finansieras och genomförs men att det är minst lika viktigt att resurser tillförs för kompetensutveckling i andra former; kortare utbildningar, seminarier, utbildning på distans, så att även lärare och examinatorer som genomför valideringar i praktiken, men har svårt att avsätta tid för långa kurser, ges möjlighet att delta och kompetensutveckla sig.

9.3.2. Statistik över omfattningen av validering inom komvux och högskolan bör förbättras

Universitetet håller med om att statistiken på området är otillräcklig men vill också belysa att det i praktiken görs en hel del valideringar som inte syns i någon officiell statistik, det gäller såväl för tillgodoräknanden som för tillträde.

UPPSALA
UNIVERSITET

För att statistiken över omfattningen av validering ska kunna förbättras krävs, precis som Valideringsdelegationen skriver, relevanta systemstöd. Universitetet anser dock att de befintliga system som används vid övervägande delen av universitet och högskolor d. v. s. NyA och Ladok bör användas för att registrera och följa upp detta istället för att vidareutveckla ytterligare ett system, Valda. Ladok används numera av lärare och examinatorer vid lärosätena och det är också dessa som kommer att göra valideringarna. De bör kunna använda samma system som de använder i övrigt i sitt dagliga arbete istället för att åläggas att arbeta i ytterligare ett system. För tillträde till utbildning bör NyA användas eftersom beslut om dessa ärenden fattas i det systemet.

Universitetet vill trycka på att för att statistiken ska kunna förbättras när det gäller validering för tillträde krävs att det är tydligt vad man vill följa upp. Den nuvarande definitionen av reell kompetens för tillträde möjliggör exempelvis inte uppföljning på ett enkelt sätt.

9.3.3 Kompetensutveckling för utförare inom respektive utbildningssektor

Universitetet anser att det är bra att UHR ges i uppdrag att hålla i kompetensutvecklingsinsatser för praktiskt genomförande av validering inom högskolan och vill betona att det är viktigt att uppdraget följs av resurser för genomförande. Dessa insatser är minst lika viktiga som högskolekurser i validering för dem som ska genomföra detta i praktiken, eftersom dessa ofta har svårt att avsätta tid för längre utbildningar och kurser.

9.3.4 Forskning om validering bör utökas

Universitetet håller med om att det behövs mer forskning om validering för att bidra med ett större perspektiv, ökad förståelse och utveckling av valideringsverksamheten. Forskningen skulle också kunna bidra till bättre kunskap om valideringens betydelse för kompetensförsörjning och det livslånga lärandet.